

Juridik för vattenråd

Vattenråd – lokal samverkan med olika förutsättningar

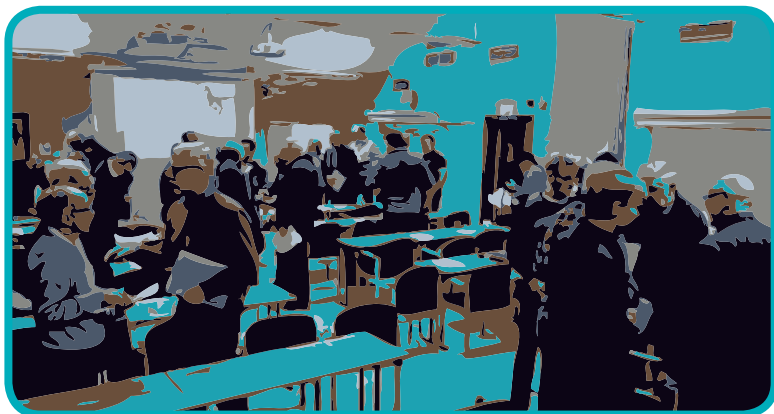
Vattenråden i Västerhavets vattendistrikt har bildats genom olika initiativ, vilket till viss del påverkar hur de är organiserade. Drygt hälften av vattenråden i distriktet drivs som ideella föreningar. Det finns också vattenråd som är organiserade som ekonomiska föreningar, samverkansforum, nätverk eller intresseorganisationer.

Bestämmelserna för de olika organisationsformerna skiljer sig åt inom vissa delar. I den här broschyren vill vi redogöra för vissa av dessa bestämmelser samt hjälpa till att reda ut olika vanligt förekommande begrepp.

Broschyren innehåller information om de juridiska aspekterna för ideella och ekonomiska föreningar. Den tar bland annat upp vilka bestämmelser som gäller för stadgar, styrelse och föreningsstämma.

Broschyren tar inte upp bestämmelserna om skattskyldighet. I frågor som rör skatt rekommenderar vi istället att ni tar en direktkontakt med Skatteverket.

Tänk på att bestämmelserna som vi hänvisar till i broschyren kan komma att ändras. Vi rekommenderar att ni håller er uppdaterade om vilka bestämmelser som är aktuella.

Ideell förening

- En ideell förening kännetecknas av att dess ändamål och/eller verksamhet är ideell. En ideell förening får driva näringsverksamhet. Däremot får föreningen inte driva ekonomisk verksamhet och samtidigt ha som syfte att främja sina medlemmar ekonomiskt. Föreningar som driver näringsverksamhet kan registreras hos Bolagsverket. Exempel på ideella föreningar är fackföreningar och idrottsföreningar.
- Det finns inga lagliga bestämmelser som gäller ideella föreningar. De regleras enbart av generella principer och rättspraxis. Men lagen om ekonomiska föreningar (EFL) kan ge viss vägledning även för ideella föreningar.
- Det finns inga formella regler för hur en ideell förening kan bildas. Men för att föreningen ska få status som juridisk person måste medlemmarna ha antagit stadgar och valt en styrelse. Som juridisk person kan föreningen skriva på avtal, ansvara för skulder, vara arbetsgivare med mera.
- En ideell förening bör ha minst tre medlemmar, även om det teoretiskt sett är möjligt med bara två medlemmar.
- Firmatecknare i föreningen är styrelsen eller den/de som styrelsen därtill utser.
- Styrelseledamöter, revisorer och ställföreträdare kan bli skadeståndsansvariga vid fel eller försummelse. Till exempel om de bryter mot föreningens stadgar eller någon lag.
- Föreningen kan gå i konkurs men medlemmarna är inte personligen ansvariga för föreningens skulder.
- Det finns inget centralt register över ideella föreningar. En förening som betalar ut löner och ersättningar eller redovisar moms ska registreras hos Skatteverket. Föreningen får då ett organisationsnummer.
- En förening som inte utsett någon styrelse (det vill säga företrädare för föreningen) och inte antagit några stadgar är inte att betrakta som en juridisk person. Föreningen kan då inte ingå avtal, utan det är bara de enskilda medlemmarna som var för sig kan ingå avtal. Exempel på föreningar utan status som juridisk person är så kallade samverkansforum som Facebook eller grupper bildade via Naturvårdsverket.

Ekonomisk förening

- Ändamålet med en ekonomisk förening är att främja medlemmarnas ekonomiska intressen. Det sker genom ekonomisk verksamhet som medlemmarna deltar i. Exempel på ekonomiska föreningar är olika typer av konsumentkooperativ, till exempel Konsum eller producentkooperativ inom exempelvis lantbruket.
- Bestämmelser om ekonomiska föreningar finns i lagen om ekonomiska föreningar (EFL).
- Föreningen ska anmälas för registrering hos Bolagsverket. Det ska ske senast sex månader efter att det fattats beslut om att bilda föreningen. (15 kap. 1 § EFL)
- Föreningen är en juridisk person som efter registreringen kan förvärva rättigheter och ikläda sig skyldigheter. (1 kap. 2 § EFL)
- Föreningen ska ha minst tre medlemmar. (2 kap. 1 § EFL)
- Firmatecknare i föreningen är styrelsen eller den/de som styrelsen därtill utser. (6 kap. 11 § EFL)
- Föreningen ska ha minst en revisor, men det finns inget krav på att det ska vara en auktoriserad eller godkänd revisor.
- Bestämmelser om skadestånd finns i kapitel 13 i EFL. I kapitel 16 i EFL regleras straff och vite.
- Vid en konkurs kan inbetalda insatser och avgifter samt obetalda insatser och avgifter som förfallit tas i anspråk för att tillgodose borgenärernas rätt. Medlemmarna är inte personligen ansvariga för skulder. (1 kap. 3 § EFL)

§ Vad är skillnaden mot en samfällighetsförening?

En samfällighetsförening förvaltar en gemensamhetsansläggning. Verksamheten regleras i lag om förvaltning av samfälligheter. En samfällighet bildas genom beslut av Lantmäteriet. I en samfällighet är det fastigheterna som är anslutna till föreningen, inte ägarna personligen.

Ideell förening

- Det finns inga bestämmelser om vad stadgarna *måste* innehålla. Men på Skatteverkets webbplats, www.skatteverket.se, finns information om vad stadgarna *bör* innehålla och vilka funktioner de ska reglera. Stadgarna bör bland annat innehålla regler om föreningens beslutande funktion (föreningsstämman), föreningens verkställande funktion (styrelsen) och föreningens kontrollerande funktion (revisorerna).
- I stadgarna beskrivs föreningens firma, säte, ändamål, regler, syfte, bestämmelser om medlemskap, utträde och uteslutning, beslutande organ, bestämmelser för rösträtt och beslutsfattande, med mera.
- Beslut om ändring av stadgarna fattas av årsmötet och regleras i stadgarna.
- Stadgarna granskas inte.

Ekonomisk förening

- Innehållet i stadgarna regleras i 2 kap. 2 § EFL.
- I stadgarna anges föreningens firma, ändamål, säte, medlemmarnas insats, styrelse, hur föreningens vinst ska behandlas, med mera.
- Stadgarna granskas och godkänns av Bolagsverket.
- Beslut om ändring av stadgarna fattas av stämman (7 kap. 14 § EFL). I regel krävs det två på varandra följande stämmor med två tredjedelar av rösterna på den senare stämman. Det går att föra in regler om detta i stadgarna. En stadgeändring ska redovisas till Bolagsverket.

§ *Får en förening fatta beslut som rör enskild person eller verksamhet?*

Det är tveksamt om ideella och ekonomiska föreningar kan fatta beslut som rör eller binder en enskild person. Däremot bör föreningen kunna fatta beslut som rör en enskild verksamhet som föreningen äger.

Ideell förening

Styrelse

- Styrelsen väljs av medlemmarna vid föreningsstämman.
- Det finns inga regler om hur många ledamöter som ska ingå i styrelsen, men för att arbetet ska fungera bör den bestå av minst tre ledamöter.
- Styrelsen kan alltid representera föreningen.
- Det är vanligast att föreningen tillämpar majoritetsbeslut. Då räcker det med att mer än halva styrelsen skriver på.
- Det ska föras protokoll vid varje styrelsesammanträde. En styrelseledamot har rätt att få in avvikande mening (reservation) i protokollet. Detta kan ha betydelse vid exempelvis skadeståndsanspråk mot styrelsen, då hela styrelsen är ansvarig.
- Styrelsen är ansvarig för att föreningens ekonomi sköts korrekt. Styrelsen utser en kassör som har hand om in- och utbetalningar till föreningen, kontrollerar att medlemsavgifter betalas in och sköter föreningens bokförning. Om föreningen tycker det är lämpligt kan den även utse en person till föreningens revisor med ansvar för att granska föreningens räkenskaper.

Föreningsstämma

- Det ska föras protokoll på föreningens årsstämma. Oftast utses någon till sekreterare vid årsstämman. Vid årsstämman utses oftast också en eller två personer till justeringsmän. De ska intyga att protokollet stämmer överens med det som avhandlats under stämman.
- I föreningens stadgar bör det framgå vilka regler som gäller för medlemmarnas rösträtt. Det vanliga är att en medlem har en röst. I föreningar med medlemsavgift är det också vanligt att det regleras att en medlem måste ha betalat in medlemsavgiften för att ha rösträtt vid föreningens årsstämma.

STYRELSE OCH FÖRENINGSTÄMMA

- Om det inte har gått rätt till när föreningen har fattat beslut på föreningsstämman kan en medlem eller någon annan begära en extra föreningsstämma. Det går också att väcka talan hos tingsrätten, men det är ovanligt. Kritiken mot hur beslutet har fattats kan framföras när som helst efter det att stämman har hållits.
- En medlem som vid föreningsstämman vill markera sitt missnöje genom en reservation kan få sin reservation inskriven i protokollet.

Ekonomisk förening

Styrelse

- Styrelsen ska ha minst tre ledamöter. Det är även lämpligt att se till att styrelsen alltid har ett udda antal styrelseledamöter.
- Alla ändringar av styrelsens sammansättning ska anmälas till Bolagsverket.
- Mandatperioden för styrelseledamöterna ska anges i stadgarna. Maximal mandatperiod är fyra år.

Föreningsstämma

- Om det inte har gått rätt till när föreningsstämman har fattat beslut, eller om beslutet strider mot stadgarna eller lagen om ekonomiska föreningar, kan beslutet i vissa fall klandras i tingsrätten. De som har rätt att klandra beslutet är föreningens medlemmar, de som har förlagsandel, styrelsen, enstaka styrelseledamöter och vd:n.
- En medlem som vid föreningsstämman vill markera sitt missnöje genom en reservation kan få sin reservation inskriven i protokollet.

§ **Frågor om skattskyldighet? Kontakta Skatteverket!**
Skatteverket har information om vilka skattskyldigheter som gäller för ideella och ekonomiska föreningar. Läs mer på Skatteverkets webbplats www.skatteverket.se

Vattenmyndigheten i Västerhavets vattendistrikt
403 40 Göteborg, 010-224 40 00 (växel)
vattenmyndigheten.vastragotaland@lansstyrelsen.se
www.vattenmyndigheterna.se/sv/vasterhavet

Broschyren kan laddas ner från
www.vattenmyndigheterna.se/sv/vasterhavet

Utgivare: Vattenmyndigheten i Västerhavets vattendistrikt
Tryck: Ineko, mars 2013